

บทที่ 2

การบริหารและบริการสาธารณะของกรุงเทพมหานคร

เพื่อสร้างความเข้าใจที่สมบูรณ์เกี่ยวกับบริการสาธารณะของกรุงเทพมหานคร ในบทนี้จะเป็นการพรรณนาถึงความเป็นมาโดยสังเขปเกี่ยวกับการบริหารกรุงเทพมหานครและอำนาจหน้าที่ซึ่งถือเป็นบริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครจากอดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบัน จากนั้นจะเป็นการนำเสนอบริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 อันเป็นกฎหมายปกครองที่กรุงเทพมหานครยึดถืออยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งจะได้อธิบายถึงโครงสร้างการบริหารราชการของกรุงเทพมหานครซึ่งมีความสัมพันธ์กับบริการสาธารณะด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.1 ประวัติการบริหารกรุงเทพมหานคร¹

กรุงรัตนโกสินทร์หรือกรุงเทพมหานคร แต่เดิมเมื่อครั้งที่ประเทศไทยมีการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ การบริหารราชการแผ่นดินในราชธานี พระมหากษัตริย์ทรงมอบหมายให้ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ควบคุมดูแลราชการแทนขึ้นต่อ "กรมเวียง" โดยมีเสนาบดีกรมเวียงเป็นผู้รับผิดชอบบริหารราชการ ต่อมาใน พ.ศ.2429 รัชกาลที่ 5 ได้ทรงให้มีการจัดการปกครองแบบ Board of Councilorship โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระราชวงศ์และข้าราชการรวมกันเป็นคอมมิตตี (Committee) จัดบริหารนครหลวงทำนองเทศบาล ต่อมาทรงเห็นว่าการบริหารงานรูปแบบคอมมิตตีล่าช้า จึงยกเลิกคอมมิตตี จัดตั้งกระทรวงเมืองขึ้น ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นกระทรวงนครบาล มีเสนาบดีเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาพระนครธนบุรีกับหัวเมืองใกล้เคียง คือ นนทบุรี ปทุมธานี นครเขื่อนขันธ์ สมุทรปราการ ราชบุรีและมณฑลกรุงเทพ ใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่และข้อบังคับหัวเมืองโดยอนุโลม อีก 11 ปีต่อมา คือ ในพ.ศ.2440 (ร.ศ.116) ได้มีประกาศใช้พระราชกำหนดสุขาภิบาลกรุงเทพขึ้น เพื่อเป็นหน่วยงานปกครองเมืองหลวง พระราชกำหนดดังกล่าวได้ระบุอำนาจหน้าที่ไว้ 4 ประการ คือ การทำลายขยะมูลฝอย การทำส้วม การควบคุมอาคารและสิ่งปลูกสร้าง การขนย้ายสิ่งโสโครกและสิ่งก่อความรำคาญแก่มหาชน และต่อมาได้มีประกาศกรมสุขาภิบาลเรื่อง จัดการสะอาดในจังหวัดพระนคร ร.ศ.127 เพื่อปฏิบัติงานดังกล่าว

¹ ข้อมูลจากเอกสารแนะนำกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2540

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานสุขาภิบาลกรุงเทพนี้ ไม่มีลักษณะเป็นสุขาภิบาลโดยทั่วไปอย่างที่เข้าใจกัน เพราะราษฎรไม่ได้เข้าดำเนินการเองแต่ข้าราชการส่วนกลางเป็นผู้บริหาร อธิบดีกรมสุขาภิบาลเป็นประธาน มีแพทย์สุขาภิบาลกับนายช่างสุขาภิบาลเป็นผู้ที่เสนอบัติกระทรวงนครบาลแต่งตั้งขึ้น ในการประชุมบริหารงาน หากผู้บริหารทั้งสองตำแหน่งมีความเห็นต้องกันก็ดำเนินการ แต่ถ้าความเห็นของอธิบดีกรมสุขาภิบาลต่างออกไปจะต้องนำความขึ้นกราบบังคมทูลให้ทรงทราบ สุขาภิบาลกรุงเทพไม่มีงบประมาณแยกต่างหากจากส่วนกลาง ไม่มีราษฎรในท้องถิ่นมาร่วมให้ความเห็นขอด้วย อำนาจในการออกข้อบังคับเป็นของอธิบดีกรมสุขาภิบาลประชุมปรึกษาหารือกับนายแพทย์และนายช่างสุขาภิบาล ผู้ที่ฝ่าฝืนข้อบังคับจะต้องถูกปรับไม่เกิน 40 บาท และถ้าขัดขึ้นไปจะต้องปรับต่อไปไม่เกินร้อยละ 20 วิวัฒนาการระบบสุขาภิบาลได้มีต่อมา โดยประชาชนได้มีโอกาสเข้าร่วมดำเนินงานกับข้าราชการและเป็นผู้บริหารงานของท้องถิ่นทั้งหมด แต่อยู่ภายใต้การควบคุมของราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

ต่อมาในรัชกาลที่ 6 ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพิ่มเติม ระเบียบบริหารราชการ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้โอนราชการในกระทรวงนครบาลมารวมในกระทรวงมหาดไทย และได้ตั้งสมุหพระนครบาลบัญชาการปกครองมณฑลกรุงเทพซึ่งมีระเบียบพิเศษแตกต่างจากมณฑลอื่น ในปี พ.ศ.2476 ได้มีประกาศยกเลิกมณฑลโดยพระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารราชการทั่วราชอาณาจักรสยาม พ.ศ.2476 ซึ่งได้จัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาคไว้เป็นจังหวัดและอำเภอ คงเหลือเป็นเพียงจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรีที่มีการปกครองต่างกับจังหวัดอื่นๆ ตามสภาพภูมิประเทศและความสำคัญซึ่งเป็นที่ตั้งของเมืองหลวง ต่อมาในปีเดียวกัน ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ.2476 สำคัญสำคัญของพระราชบัญญัตินี้ก่อให้เกิดพระราชบัญญัติจัดตั้งเทศบาลนครกรุงเทพ พ.ศ.2479 โดยเริ่มเปิดดำเนินการวันที่ 27 พฤษภาคม 2480 มีพลเอกเจ้าพระยามรชาชีพเป็นนายกเทศมนตรีคนแรก และมีตราประจำเทศบาลเป็นรูปพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณ พระหัตถ์ขวาถือวชิราวุธ ในช่วงเวลาเดียวกันเทศบาลนครธนบุรีก็ได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการจัดตั้งเทศบาลธนบุรี พ.ศ.2479 ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งเทศบาลทั้งสองแห่ง เป็นผลทำให้เทศบาลทั้งสองเป็นหน่วยงานการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ซึ่งลอกเลียนแบบการปกครองท้องถิ่นมาจากประเทศประชาธิปไตยตะวันตก ทั้งนี้จังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรียังคงมีฐานะเป็นจังหวัดตามระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค เทศบาลนครกรุงเทพและเทศบาลนครธนบุรีประกอบด้วยองค์กร 2 ส่วน คือ ฝ่ายบริหารและสภาเทศบาล ฝ่ายบริหารประกอบด้วยคณะเทศมนตรีมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงาน กำหนดแนวนโยบายและควบคุมการบริหารงานของพนักงานเทศบาลในฐานะเจ้าหน้าที่ฝ่ายประจำ โดยให้ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามความต้องการของประชาชน ส่วนสภาเทศบาลประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาลที่มาจากการเลือกตั้งจำนวน 24 คน (บางครั้งมาจากการแต่งตั้ง เพราะสถานการณ์บ้านเมืองไม่อำนวยให้เลือกตั้งได้)

ต่อมาเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ.2514 รัฐบาลคณะปฏิวัติ (สมัยจอมพล ถนอม กิตติขจร เป็นหัวหน้าคณะปฏิวัติ) ได้มีประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 24 ให้รวมจังหวัดพระนครซึ่งมี

15 อำเภอและจังหวัดธนบุรีซึ่งมี 9 อำเภอเข้าเป็นจังหวัดเดียวกัน เรียกว่า "นครหลวงกรุงเทพธนบุรี" โดยมีเหตุผลที่ปรากฏตามความนำของประกาศคณะปฏิวัติโดยย่อ ดังนี้ คือ

1. จังหวัดทั้งสองมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมาช้านาน ทั้งในด้านประวัติศาสตร์และการปกครอง
2. สภาพประชาชนของสองจังหวัดมีวิถีชีวิตในการประกอบอาชีพที่ดำเนินไปในลักษณะเดียวกัน
3. มีหน่วยราชการบางหน่วยที่ร่วมกันอยู่แล้ว เช่น การศาล การจัดทะเบียนกิจการบางประเภทควรรวมเป็นจังหวัดเดียวกัน เพื่อให้การบริหารราชการเป็นไปโดยประหยัดและมีประสิทธิภาพ

ผลจากการรวมจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรีเข้าเป็นจังหวัดเดียวกัน นครหลวงกรุงเทพธนบุรีจึงมีฐานะเป็นจังหวัดหนึ่ง เป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาค มีผู้บริหารเรียกว่าผู้ว่าราชการนครหลวงกรุงเทพธนบุรี และมีรองผู้ว่าราชการ 2 คน ซึ่งมากกว่าจังหวัดอื่นๆ ในขณะนั้น และยังมีองค์การบริหารส่วนจังหวัดด้วย และในขณะเดียวกันก็ได้มีประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 25 ขึ้นมาอีกฉบับหนึ่งให้รวมเทศบาลนครกรุงเทพและเทศบาลนครธนบุรีเข้าด้วยกัน โดยมีเหตุผลเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การบริหารราชการและความสะอาดของประชาชน สมควรจัดรูปการปกครองเป็นพิเศษแตกต่างจากท้องถิ่นอื่นๆ เพื่อให้สามารถบริหารท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับนโยบายของราชการบริหารส่วนกลางยิ่งขึ้น ทั้งนี้ประกอบด้วยฝ่ายนิติบัญญัติอันได้แก่สมาชิกสภาเทศบาลนครหลวง และฝ่ายบริหารได้แก่คณะเทศมนตรีซึ่งมาจากการแต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยตำแหน่งนายกเทศมนตรีนั้นกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดนครหลวงกรุงเทพธนบุรีเป็นโดยตำแหน่ง สำหรับหน้าที่ของเทศบาลนครหลวงก็มีเช่นเดียวกับอำนาจหน้าที่ของเทศบาลนครตามกฎหมายว่าด้วยเทศบาลและตามที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่มีข้อแตกต่างจากเทศบาลอื่นๆ ตรงที่ให้เทศบาลนครหลวงอยู่ภายใต้การควบคุมของกระทรวงมหาดไทยโดยตรง

การบริหารนครหลวงกรุงเทพธนบุรีได้สิ้นสุดลงภายหลังการดำเนินงานเพียง 1 ปี และได้มีประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 ให้จัดรูปการปกครองใหม่เป็น "กรุงเทพมหานคร" โดยรวมกิจการของนครหลวงกรุงเทพธนบุรี องค์การบริหารนครหลวงกรุงเทพธนบุรี เทศบาลนครหลวง และสุขาภิบาลในเขตนครหลวง ทั้งนี้ได้จัดระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานครใหม่เป็นลักษณะผสมระหว่างราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น แต่ให้มีฐานะเป็นจังหวัด มีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นข้าราชการการเมืองแต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรี ภายใต้องค์การบริหารหนึ่งเรียกว่า "กรุงเทพมหานคร" ซึ่งเป็นชื่อที่พ้องกับชื่อนครหลวงของประเทศ ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Bangkok Metropolitan Administration เหตุผลตามนัยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335 พอสรุปได้ดังนี้

1. ความมุ่งหมายในการจัดรูปของการปกครองให้มีลักษณะพิเศษ เพราะ
 - ทั้งสองเมืองเป็นมหานครที่มีประชากรหนาแน่น
 - เป็นศูนย์รวมของกิจกรรมต่างๆ
2. วิธีการจัดรูปการปกครองกระทำโดย
 - ปรับปรุงระเบียบบริหารราชการ
 - ปรับปรุงส่วนราชการ
 - แบ่งขอบเขตพื้นที่การปกครองให้มีเจ้าหน้าที่ที่สามารถทำงานแก้ปัญหาต่างๆ
3. วัตถุประสงค์
 - เพื่อให้การพัฒนานครหลวงมีประสิทธิภาพ
 - เพื่อให้สามารถอำนวยความสะดวก และเข้าถึงประชาชนโดยแท้จริงและรวดเร็ว

รูปแบบการปกครองของกรุงเทพมหานคร ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335 มีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร แต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่ตามที่ระบุไว้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นายกเทศมนตรี คณะเทศมนตรี ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และมีอำนาจหน้าที่ตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย ส่วนสภากรุงเทพมหานครเป็นสภานิติบัญญัติประกอบด้วย สมาชิกจากการเลือกตั้งของราษฎรเขตละ 1 คนและผู้ทรงคุณวุฒิตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งจำนวนเท่ากัน ดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี นอกจากนี้ให้มีการแบ่งพื้นที่ปกครองออกเป็นเขตและแบ่งแต่ละเขตออกเป็นแขวง

การปกครองกรุงเทพมหานครตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335 ได้ดำเนินการเรื่อยมาแม้ว่าในทางปฏิบัติจะมีปัญหาอยู่มากมาย จนกระทั่งเกิดความไม่สงบในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2517 ประกาศขึ้นใช้ โดยมาตรา 16 บัญญัติว่าการปกครองท้องถิ่นทุกระดับรวมทั้งนครหลวง ให้มีสภาท้องถิ่นและผู้บริหารหรือคณะผู้บริหารปกครองท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่นนั้น และได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2518 พร้อมกับยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335 ตามพระราชบัญญัตินี้ มาตรา 6 ได้บัญญัติให้กรุงเทพมหานครแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็นเขตและแขวง สำหรับพื้นที่เขตคืออำเภอเดิมนั่นเอง ส่วนพื้นที่แขวงได้แก่พื้นที่ตำบลเดิม ทั้งนี้กรุงเทพมหานครเป็นทบวงการเมือง มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นนครหลวง มีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมาจากการเลือกตั้ง และเป็นผู้รับผิดชอบการบริหารอยู่ในตำแหน่งตามวาระคราวละ 4 ปี โดยเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ.2518 ได้มีการจัดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานครขึ้นเป็นครั้งแรก ระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2518 มีสาระสำคัญดังนี้

1. เพื่อให้ประชาชนของกรุงเทพมหานครได้เข้ามารับผิดชอบในการบริหารกรุงเทพมหานครโดยตรง
2. เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการบริการแก่ประชาชนของกรุงเทพมหานครให้ได้ดียิ่งขึ้น
3. เพื่อเป็นตัวอย่างของการปกครองท้องถิ่นโดยประชาชนของท้องถิ่นโดยตรง เพื่อให้สอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศต่อไป

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2518 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้เกิดความเหมาะสมรวมทั้งหมดถึง 5 ครั้ง จนกระทั่งเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ.2528 สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติรับหลักการเป็นเอกฉันท์ให้ความเห็นชอบกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 ตามพระราชบัญญัตินี้ นอกจากจะกำหนดให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการและสมาชิกสภากรุงเทพมหานครแล้ว ยังให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเขตกรุงเทพมหานครด้วย ซึ่งทำให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเขตเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ.2528 และในเวลาต่อมา กรุงเทพมหานครได้ยึดถือพระราชบัญญัตินี้เป็นหลักในการบริหารราชการจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

2.2 บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานคร

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 กำหนดอำนาจหน้าที่ซึ่งถือเป็นบริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครไว้ 27 ประการ ดังนี้ (สำนักนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร, 2540)

1. การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ทั้งนี้ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร และกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร
2. การทะเบียนตามที่กฎหมายกำหนด
3. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
4. การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
5. การผังเมือง
6. การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
7. การวิศวกรรมจราจร
8. การขนส่ง
9. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้ามและที่จอดรถ
10. การดูแลรักษาที่สาธารณะ

11. การควบคุมอาคาร
12. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
13. การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
14. การพัฒนาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
15. การสาธารณสุขโรค
16. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
17. การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
18. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
19. การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
20. การควบคุมความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและการอนามัยในโรงแรมสรรพและสาธารณสุขสถานอื่นๆ
21. การจัดการศึกษา
22. การสาธารณสุขการ
23. การสังคมสงเคราะห์
24. การส่งเสริมการกีฬา
25. การส่งเสริมการประกอบอาชีพ
26. การพาณิชย์ของกรุงเทพมหานคร
27. หน้าที่อื่นๆ ตามที่กฎหมายระบุให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ เทศบาลนคร หรือตามที่คณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย หรือที่กฎหมายระบุเป็นหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร

2.3 โครงสร้างการบริหารราชการของกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครมีฐานะเป็นนิติบุคคล เป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน เป็นองค์การบริหารราชการ ซึ่งประกอบด้วยสภากรุงเทพมหานครกับผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน (สำนักนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร, 2540)

สภากรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน อยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี สภากรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร
2. เมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจตราเป็นข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร

3. การดำเนินการพาณิชย์ของกรุงเทพมหานคร
4. การคลัง การงบประมาณ การเงิน การทรัพย์สิน การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน การจ้างและการพัสดุ
5. ตรวจสอบการบริหารราชการกรุงเทพมหานครด้วยการตั้งกระทู้ถามผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในเรื่องต่างๆ อันเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร หรือขอให้เปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในปัญหาอันเกี่ยวกับการบริหารราชการกรุงเทพมหานคร

โดยสรุป สภากรุงเทพมหานครทำหน้าที่เสมือนผู้กำกับดูแลให้การบริหารราชการของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดไว้

ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง และอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปีนับแต่วันเลือกตั้ง เมื่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้จัดการเลือกตั้งขึ้นใหม่ภายในหกสิบวันนับแต่วันสิ้นสุดวาระ แต่ถ้าตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครว่างลงโดยเหตุอื่น ให้ทำการเลือกตั้งขึ้นใหม่ภายในเก้าสิบวันและให้ผู้ได้รับการเลือกตั้งอยู่ในตำแหน่งโดยเริ่มนับวาระใหม่ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. กำหนดนโยบายและบริหารราชการของกรุงเทพมหานครให้เป็นไปตามกฎหมาย
2. สั่ง อนุญาต อนุมัติ เกี่ยวกับราชการของกรุงเทพมหานคร
3. แต่งตั้งและถอดถอนรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เลขานุการผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผู้ช่วยเลขานุการผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และแต่งตั้งและถอดถอนผู้ทรงคุณวุฒิเป็นประธานที่ปรึกษา ที่ปรึกษาหรือคณะที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือเป็นคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติราชการใดๆ
4. บริหารราชการตามที่คณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย
5. วางระเบียบเพื่อให้งานของกรุงเทพมหานครเป็นไปโดยเรียบร้อย
6. รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติของกรุงเทพมหานคร
7. อำนาจหน้าที่อื่น ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 และกฎหมายอื่น

นอกจากนี้ กฎหมายยังกำหนดให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับฝ่ายนิติบัญญัติ ดังนี้

1. ยื่นข้อเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้ยุบสภากรุงเทพมหานคร
2. ทำคำร้องยื่นต่อประธานสภากรุงเทพมหานครแต่ไม่มีสิทธิออกคะแนนเสียง

3. มีสิทธิเข้าประชุมสภากรุงเทพมหานคร แต่ไม่มีสิทธิออกคะแนนเสียง
4. ขอให้สภากรุงเทพมหานครประชุมลับ
5. มีสิทธิเสนอชื่อบุคคลผู้ที่เป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกสภากรุงเทพมหานครให้สภากรุงเทพมหานคร ตั้งเป็นกรรมการในคณะกรรมการวิสามัญ และคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณ
6. เมื่อมีการเลือกสภาเขต ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจะเป็นผู้ประกาศชื่อประธานสภาเขตและรองประธานสภาเขตผู้ได้รับเลือก
7. เสนอข้อบัญญัติต่อสภากรุงเทพมหานคร เพื่อให้สภากรุงเทพมหานครเห็นชอบและลงนามในข้อบัญญัตินั้นๆ

ส่วนอำนาจหน้าที่ในเชิงบริหารตามที่กฎหมายกำหนดไว้ มีดังนี้

1. ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการกรุงเทพมหานครและลูกจ้างกรุงเทพมหานคร
2. สั่งให้สำนักงานเขตใดไปปฏิบัติหน้าที่แทนสำนักงานเขตอื่นทั้งหมดหรือบางส่วนได้
3. แต่งตั้งข้าราชการกรุงเทพมหานครเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 89
4. แต่งตั้งผู้อำนวยการสำนักหรือหัวหน้าส่วนราชการซึ่งมีฐานะเป็นสำนักคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทนปลัดกรุงเทพมหานคร ในกรณีที่ไม่มิผู้ใดดำรงตำแหน่งปลัดกรุงเทพมหานครและรองปลัดกรุงเทพมหานคร หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้

นอกจากนี้ยังมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายอื่นได้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด นายกเทศมนตรีหรือคณะเทศมนตรีแล้วแต่กรณี ทั้งนี้เว้นแต่พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 จะได้ระบุไว้เป็นอย่างอื่น มีอำนาจในการตรวจค้นในอาคาร สอบถามข้อเท็จจริง เปรียบเทียบกำหนด ค่าปรับ ให้ความเห็นชอบในการยึดหรือขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้ต้องรับผิดชอบเสียภาษีอากร

การแบ่งส่วนราชการและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการกรุงเทพมหานคร

โครงสร้างการบริหารราชการกรุงเทพมหานครแบ่งออกเป็น ส่วนราชการของกรุงเทพมหานครและสภาเขต (สำนักนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร,2540) (ภาพ 2.1)

ส่วนราชการของกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

1. สำนักงานเลขาธิการสภากรุงเทพมหานคร
2. สำนักงานเลขาธิการผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
3. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร
4. สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร
5. สำนักหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งมีฐานะเป็นสำนัก
6. สำนักงานเขต ในปีงบประมาณ พ.ศ.2542 มีจำนวน 50 สำนักงานเขต ได้แก่

1. สำนักงานเขตพระนคร	2. สำนักงานเขตป้อมปราบ
3. สำนักงานเขตสัมพันธวงศ์	4. สำนักงานเขตบางรัก
5. สำนักงานเขตปทุมวัน	6. สำนักงานเขตยานนาวา
7. สำนักงานเขตดุสิต	8. สำนักงานเขตพญาไท
9. สำนักงานเขตห้วยขวาง	10. สำนักงานเขตพระโขนง
11. สำนักงานเขตบางกะปิ	12. สำนักงานเขตบางเขน
13. สำนักงานเขตมีนบุรี	14. สำนักงานเขตลาดกระบัง
15. สำนักงานเขตหนองจอก	16. สำนักงานเขตธนบุรี
17. สำนักงานเขตคลองสาน	18. สำนักงานเขตบางกอกใหญ่
19. สำนักงานเขตบางกอกน้อย	20. สำนักงานเขตจตุจักร
21. สำนักงานเขตภาษีเจริญ	22. สำนักงานเขตหนองแขม
23. สำนักงานเขตบางขุนเทียน	24. สำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ
25. สำนักงานเขตดอนเมือง	26. สำนักงานเขตจตุจักร
27. สำนักงานเขตลาดพร้าว	28. สำนักงานเขตบึงกุ่ม
29. สำนักงานเขตสาทร	30. สำนักงานเขตบางคอแหลม
31. สำนักงานเขตบางซื่อ	32. สำนักงานเขตราชเทวี
33. สำนักงานเขตคลองเตย	34. สำนักงานเขตประเวศ
35. สำนักงานเขตบางพลัด	36. สำนักงานเขตจอมทอง
37. สำนักงานเขตดินแดง	38. สำนักงานเขตสวนหลวง
39. สำนักงานเขตวัฒนา	40. สำนักงานเขตบางแค
41. สำนักงานเขตหลักสี่	42. สำนักงานเขตสายไหม
43. สำนักงานเขตคันนายาว	44. สำนักงานเขตสะพานสูง
45. สำนักงานเขตวังทองหลาง	46. สำนักงานเขตคลองสามวา
47. สำนักงานเขตบางนา	48. สำนักงานเขตทวีวัฒนา
49. สำนักงานเขตทุ่งครุ	50. สำนักงานเขตบางบอน

การตั้ง ยุบ หรือเปลี่ยนแปลงสำนัก หรือการแบ่งส่วนราชการภายในหน่วยงานจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร โดยทำเป็นประกาศของกรุงเทพมหานครและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ส่วนราชการของกรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. สำนักงานเลขานุการสภากรุงเทพมหานคร

มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับราชการประจำของสภากรุงเทพมหานคร ได้แก่ การดำเนินการเรื่องกระทู้และญัตติของสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ร่างข้อบัญญัติจากสมาชิกสภากรุงเทพมหานครหรือฝ่ายบริหาร จัดระเบียบวาระการประชุม การจัดเตรียมเอกสารและทำหนังสือเชิญประชุม จัดทำรายงานการประชุม และยืนยันมติที่ประชุมสภากรุงเทพมหานคร จัดทำคำสั่งเปิดและปิดสมัยประชุมสภากรุงเทพมหานคร รวบรวมข้อบัญญัติที่ผ่านความเห็นชอบจากสภากรุงเทพมหานคร ร่างคำขอแปรญัตติ รายงานการประชุมและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสามัญและวิสามัญประจำสภากรุงเทพมหานคร เป็นเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการสามัญและวิสามัญประจำสภากรุงเทพมหานคร เป็นศูนย์ข้อมูลและบริการทางกฎหมายของสภากรุงเทพมหานคร รวบรวมเอกสารและค้นคว้าข้อมูลทางวิชาการและกฎหมายที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร รวมทั้งการประชาสัมพันธ์กิจการต่างๆ ของสภากรุงเทพมหานคร และปฏิบัติที่อื่นที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งงานภายในส่วนราชการ ดังนี้

1.1) ฝ่ายบริหารงานทั่วไป

1.2) ส่วนวิชาการ

1.2.1) ฝ่ายการประชุม

1.2.2) ฝ่ายญัตติและกระทู้

1.2.3) ฝ่ายบริการทางกฎหมาย

2. สำนักงานเลขานุการผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับราชการและงานของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร การรองงานและตรวจสอบเอกสารก่อนที่จะนำเสนอผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร งานเลขานุการผู้บริหาร การประสานนโยบายในการบริหารงานราชการแก่หน่วยงานของกรุงเทพมหานคร การเตรียมการแถลงข่าว การประสานงานกับสภากรุงเทพมหานคร รัฐสภา คณะรัฐมนตรี อันเกี่ยวกับราชการของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร การจัดทำคำกล่าว คำปราศรัย คำขวัญ กระทู้ถาม การตรวจราชการ การติดตามปัญหาเรื่องราวร้องทุกข์อันเกี่ยวกับราชการของกรุงเทพมหานคร การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งส่วนราชการ ดังนี้

2.1) ฝ่ายบริหารงานทั่วไป

2.2) ฝ่ายการเมืองและประสานนโยบาย

2.3) ฝ่ายตรวจสอบเรื่องราว

3. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร

มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับราชการประจำของคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร งานในหน้าที่ของคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์และวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและจัดระบบราชการกรุงเทพมหานคร ประสานงาน และดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในราชการกรุงเทพมหานคร และดำเนินการตามที่คณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานครมอบหมาย โดยแบ่งส่วนราชการ ดังนี้

- 3.1) สำนักงานเลขานุการ
- 3.2) กองวางแผนกำลังคนและสรรหา
- 3.3) กองอัตรากำลังและระบบงาน
- 3.4) กองทะเบียนประวัติข้าราชการ
- 3.5) กองวินัย

4. สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร

มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของกรุงเทพมหานคร และราชการที่มีได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการใดโดยเฉพาะ โดยแบ่งส่วนราชการ ดังนี้

- 4.1) สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร
- 4.2) สำนักงานงบประมาณ
- 4.3) กองกลาง
- 4.4) กองการเจ้าหน้าที่
- 4.5) กองกฎหมายและคดี
- 4.6) กองปกครองและทะเบียน
- 4.7) กองตรวจสอบภายใน
- 4.8) กองงานผู้ตรวจราชการ
- 4.9) กองประชาสัมพันธ์
- 4.10) กองป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนกรุงเทพมหานคร
- 4.11) กองนโยบายและส่งเสริมสิ่งแวดล้อม

5. สำนักนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร

มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งส่วนราชการ ดังนี้

- 5.1) สำนักงานเลขานุการ

- 5.2) กองนโยบายและแผนรวม
- 5.3) กองแผนสาธารณูปโภคและสิ่งแวดล้อม
- 5.4) กองแผนทรัพยากรมนุษย์และสังคม
- 5.5) กองแผนบริหารและการคลัง
- 5.6) กองการต่างประเทศ
- 5.7) กองพัฒนาระบบงานคอมพิวเตอร์
- 5.8) กองควบคุมระบบคอมพิวเตอร์
- 5.9) กองบริการระบบคอมพิวเตอร์
- 5.10) กองสารสนเทศที่ดิน

6. สำนักการแพทย์

มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินการให้บริการตรวจรักษาและพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค การจัดการศึกษาและฝึกอบรมทางการแพทย์และการพยาบาล ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาทางวิชาการแพทย์และพยาบาล กำหนดและประสานแผน การปฏิบัติงานของสำนักให้เป็นไปตามนโยบายและแผนแม่บทของกรุงเทพมหานคร ร่วมมือและ ประสานงานกับองค์กรต่างๆ ทั้งในภาครัฐและเอกชน ในการจัดการศึกษาแพทย์และพยาบาล การตรวจรักษา การส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค เผยแพร่ความรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ เกี่ยวกับการตรวจรักษาให้แก่ส่วนราชการและประชาชนทั่วไป ศึกษาและพัฒนารูปแบบและวิธี การจัดระบบบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุข เพื่อกำหนดมาตรฐานทางด้านการตรวจ รักษาและการส่งเสริมสุขภาพแก่ประชาชน โดยแบ่งส่วนราชการ ดังนี้

- 6.1) สำนักงานเลขานุการ
- 6.2) กองวิชาการ
- 6.3) วิทยาลัยพยาบาลถือการุณย์
- 6.4) วชิรพยาบาล
- 6.5) โรงพยาบาลกลาง
- 6.6) โรงพยาบาลตากสิน
- 6.7) โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์
- 6.8) โรงพยาบาลหลวงพ่อทวีศักดิ์ ชุตินธโร อุทิศ
- 6.9) วิทยาลัยแพทยศาสตร์กรุงเทพมหานคร

7. สำนักอนามัย

มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยสาธารณสุข และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง วิจัย และพัฒนาความรู้และรูปแบบการจัดระบบบริการสาธารณสุข เพื่อกำหนดมาตรฐานทางด้านการส่งเสริมสุขภาพ การพัฒนาพฤติกรรมอนามัย การสุขาภิบาล

การอาชีวอนามัย และการอนามัยสิ่งแวดล้อม เพื่อความสมบูรณ์ของร่างกายจิตใจและสังคม เผยแพร่ความรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีทางด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การควบคุมสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมอนามัยให้แก่ส่วนราชการในสังกัดสำนักอนามัย รวมทั้งประชาชนทั่วไป ส่งเสริม สนับสนุนการจัดบริการด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค และการพัฒนาพฤติกรรมอนามัย กำหนดและประสานแผนการปฏิบัติงานของสำนัก ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนแม่บทของกรุงเทพมหานคร ร่วมมือและประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ในการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค และการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ให้บริการในด้านการรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพอนามัย การป้องกันโรค โดยแบ่งส่วนราชการ ดังนี้

- 7.1) สำนักงานเลขานุการ
- 7.2) กองส่งเสริมสาธารณสุข
- 7.3) กองส่งเสริมสุขภาพ
- 7.4) กองการพยาบาลสาธารณสุข
- 7.5) กองทันตสาธารณสุข
- 7.6) กองสัตวแพทย์สาธารณสุข
- 7.7) กองอนามัยสิ่งแวดล้อม
- 7.8) กองควบคุมโรค
- 7.9) กองป้องกันและบำบัดการติดยาเสพติด
- 7.10) กองควบคุมโรคเอดส์
- 7.11) กองเภสัชกรรม
- 7.12) โรงพยาบาล (โรงพยาบาลหนองจอกและโรงพยาบาลลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร)
- 7.13) ศูนย์บริการสาธารณสุข (และศูนย์บริการสาธารณสุขสาขา)

8. สำนักการศึกษา

มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้านการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งส่วนราชการ ดังนี้

- 8.1) สำนักงานเลขานุการ
- 8.2) กองการเจ้าหน้าที่
- 8.3) กองคลัง
- 8.4) หน่วยศึกษานิเทศก์
- 8.5) กองโรงเรียน
- 8.6) กองวิชาการ

9. สำนักการโยธา

มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผน การโยธา การตรวจวิเคราะห์ วัสดุก่อสร้าง การก่อสร้างบูรณะ การออกแบบ การควบคุมการก่อสร้าง การควบคุมอาคาร และการดูแลรักษาที่สาธารณะ โดยแบ่งส่วนราชการ ดังนี้

- 9.1) สำนักงานเลขานุการ
- 9.2) กองแผนงาน
- 9.3) กองวิเคราะห์และวิจัย
- 9.4) กองก่อสร้างและบูรณะ
- 9.5) กองออกแบบ
- 9.6) กองควบคุมการก่อสร้าง
- 9.7) กองควบคุมอาคาร
- 9.8) กองรังวัดและจัดกรรมสิทธิ์ที่ดิน

10. สำนักการระบายน้ำ

มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผน พัฒนา ควบคุม และดำเนินการเกี่ยวกับการระบายน้ำ การบำรุงรักษาการระบายน้ำ การป้องกันน้ำท่วม และการกำจัดน้ำเสีย โดยแบ่งส่วนราชการ ดังนี้

- 10.1) สำนักงานเลขานุการ
- 10.2) กองพัฒนาระบบระบายน้ำ
- 10.3) กองควบคุมระบบระบายน้ำ
- 10.4) กองบำรุงรักษาคลอง
- 10.5) กองควบคุมคุณภาพน้ำ
- 10.6) กองเครื่องจักรกล

11. สำนักรักษาความสะอาด

มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผน ควบคุม และดำเนินการเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ตลอดจนการจัดให้มีและบำรุงรักษาสุขาชั่วคราวและรถสุขาเคลื่อนที่ โดยแบ่งส่วนราชการ ดังนี้

- 11.1) สำนักงานเลขานุการ
- 11.2) กองบริการรักษาความสะอาด
- 11.3) กองควบคุมสิ่งปฏิกูล
- 11.4) กองโรงงานกำจัดมูลฝอย
- 11.5) กองวิชาการและแผนงาน

12. สำนักสวัสดิการสังคม

มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการสังคมสงเคราะห์ การจัดให้มีและบำรุงสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การส่งเสริมกีฬา การนันทนาการ และการพัฒนาเยาวชน โดยแบ่งส่วนราชการ ดังนี้

- 12.1) สำนักงานเลขานุการ
- 12.2) กองสังคมสงเคราะห์
- 12.3) กองสวนสาธารณะ
- 12.4) กองนันทนาการ
- 12.5) กองการกีฬา

13. สำนักการคลัง

มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการคลัง การเงิน การบัญชี การพัสดุ การซ่อมบำรุงรักษาเครื่องจักรกล เครื่องทุ่นแรงของกรุงเทพมหานคร และควบคุมดูแลการพาณิชย์ของกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งส่วนราชการ ดังนี้

- 13.1) สำนักงานเลขานุการ
- 13.2) กองรายได้
- 13.3) กองการเงิน
- 13.4) กองทะเบียนทรัพย์สินและพัสดุ
- 13.5) กองบัญชี
- 13.6) กองระบบการคลัง
- 13.7) กองโรงงานช่างกล
- 13.8) กองตรวจจ่าย

14. สำนักเทศกิจ

มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการดูแลและบังคับการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร และกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งส่วนราชการ ดังนี้

- 14.1) สำนักงานเลขานุการ
- 14.2) กองวิชาการและแผนงาน
- 14.3) กองตรวจการเทศกิจ
- 14.4) กองบังคับการเทศกิจ

15. สำนักพัฒนาชุมชน

มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผน การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัด การจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย การพัฒนาด้านสังคม สนับสนุนกองทุนชุมชน และการส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชนทั่วไปในเขตกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งส่วนราชการ ดังนี้

- 15.1) สำนักเลขานุการ
- 15.2) กองวิชาการและแผนงาน
- 15.3) กองการพัฒนาชุมชน
- 15.4) กองส่งเสริมอาชีพ

16. สำนักการจราจรและขนส่ง

มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษา สำรวจ รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ วางแผน ออกแบบ พัฒนาระบบโครงข่ายถนน ระบบการจราจรและขนส่งสินค้าและมวลชน ตามอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร พร้อมทั้งส่งเสริมความปลอดภัยด้านการจราจรและขนส่งในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยแบ่งส่วนราชการ ดังนี้

- 16.1) สำนักงานเลขานุการ
- 16.2) กองวิชาการ
- 16.3) กองการจราจร
- 16.4) กองการขนส่ง

17. สำนักผังเมือง

มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบด้านการวางแผนผังและจัดทำผังเมืองในเขตกรุงเทพมหานคร ตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2518 ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่น โดยการศึกษา สำรวจ รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์วางแผน เพื่อวางและจัดทำผังเมืองรวม ผังเมืองเฉพาะ ผังการปรับปรุงเขตเพลิงใหม่ ผังอนุรักษ์และปรับปรุงฟื้นฟูเมือง ดำเนินการจัดรูปที่ดิน เพื่อให้เมืองเจริญเติบโตและขยายตัวไปอย่างเป็นระเบียบ เกิดสภาพแวดล้อมที่ดี สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน โดยแบ่งส่วนราชการ ดังนี้

- 17.1) สำนักงานเลขานุการ
- 17.2) กองวิชาการและแผนงาน
- 17.3) กองสำรวจและแผนที่
- 17.4) กองวางผังพัฒนาเมือง
- 17.5) กองจัดรูปที่ดินและปรับปรุงฟื้นฟูเมือง
- 17.6) กองควบคุมทางผังเมือง

18. สำนักงานเขต

สำนักงานเขตมีผู้อำนวยการเขตเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้าง มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานการปกครองท้องถิ่น การพัฒนาชุมชน การส่งเสริมอาชีพ การทะเบียน การโยธา การรักษาที่สาธารณะ การสาธารณสุข การจัดเก็บรายได้ การรักษาความสะอาด การดำเนินงานด้านการศึกษา การดูแลและรักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครหรือที่กฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานครตามที่ได้รับมอบหมาย โดยแบ่งส่วนราชการ ดังนี้

- 18.1) ฝ่ายปกครอง
- 18.2) ฝ่ายทะเบียน
- 18.3) ฝ่ายโยธา
- 18.4) ฝ่ายอนามัย
- 18.5) ฝ่ายรายได้
- 18.6) ฝ่ายรักษาความสะอาด
- 18.7) ฝ่ายศึกษาธิการ
- 18.8) ฝ่ายการคลัง
- 18.9) ฝ่ายเทศกิจ
- 18.10) ฝ่ายพัฒนาชุมชน
- 18.11) โรงเรียนประถมศึกษา

สภาเขต

สภาเขต ประกอบด้วยสมาชิกสภาเขต ซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชน มีจำนวนสมาชิกสภาเขตอย่างน้อยเขตละ 7 คน เขตใดราษฎรเกินหนึ่งแสนคน ให้มีสมาชิกสภาเขตเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคนต่อจำนวนราษฎรทุกหนึ่งแสนคน เศษของหนึ่งแสน ถ้าถึงห้าหมื่นหรือกว่านั้นให้นับเป็นหนึ่งแสนคน สภาเขตมีอายุคราวละสี่ปี

อำนาจหน้าที่ของสภาเขต

1. ให้ข้อคิดเห็นและข้อสังเกตเกี่ยวกับแผนพัฒนาเขตต่อผู้อำนวยการเขตและสภากรุงเทพมหานคร
2. จัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาเขต
3. สอดส่องติดตามดูแลการดำเนินการของสำนักงานเขต
4. ให้คำแนะนำต่อผู้อำนวยการเขต เกี่ยวกับการบริการประชาชน
5. ให้คำปรึกษาตามที่ผู้อำนวยการเขตร้องขอ
6. แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อกระทำกิจกรรมหรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเกี่ยวกับงานของสภาเขต
7. หน้าที่อื่น ๆ ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายหรือสภากรุงเทพมหานครมอบหมาย